

Christoph Sonntag Johann Michael Sonntag

De Verbis Hebraeorum Praegnantibus : Altdorfi[i] d. 25. Aug. MDCXCVII. ordine circulari disquirent, eorundemque nonnula, alphabetice digesta, exhibebunt

[Altdorf]: Literis Kohlesianis, 1697

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn742546519>

Druck Freier Zugang

Clc-2781⁴

is

DE
VERBIS HEBRÆORVM
PRÆGNANTIBVS

ALTDORFI d. 25. Aug. MDCXCVII.

ordine circulari disquirent,
eorundemque nonnulla, alphabetice digesta, exhibebunt

PRÆSES

CHRISTOPHORVS Sonntag/

SS. Theol. D. P. P. prim. & Eccl. oppidanæ

Antistes,

ET RESPONSVRVS AVTOR

M. JOHANNES MICHAEL Sonntag/FIL.

LITERIS KÖHLESIANIS.

IC- 2781 4

I. N. J.

§ 1.

Ebræam linguam compendii esse amantem, multaque paucis identidem referre, non opuserit, ut operose adstruatur. Etenim, si forulos omnium reliquarum linguarum vel transcurfio, quod ajunt, oculo excusserimus, sole meridiano clarius patebit, S. illā linguam id tribus dicere verbis, quod aliæ longis verborum fymatibus exprimunt, ita quidem, ut nihilominus facta te-ctaque remaneat ipsius perspicuitas. Qua de causa operæ pretium esse duxi, si, isthunc Hebræorum τῶν βραχυλόγων idio-
tismum exemplo haud spernendo dilucidaturus, ad levidentis cujusdam disquisitionis, aleam revocarem VERBA PRÆGNANTIA, quæ passim in sacris obviant. Vfus autem præfertim sum, si quidem a versione Junio-Tremelliana discessero, in illorum collectione autoribus, Philologiæ sacræ Daumviris, Geiero atque Glassio, quibus passim docentibus, *verba prægnantia sunt illa, quorum unumquodque brevitatē causa pro duobus ponitur.* Ita generatim id, quod concepimus animo, definitum esto.

§ 2. N. Vt ergo hic noster labor ordinis legitimi commodique decurrat cancellis, descendemus hic ad seriem Alphabeticam, totidemq; literas tangemus, quot quidem nobis ejusmodi verba pro tempore fere suppeditant. Primum autem, quod ex PRÆGNANTIBVS se offert verbis, esto **אמר** locutus est. *Psal. CXXXIX. v. 20. אומר אומר qui loquentur de Te, i. e. qui loquendo Tibi convitium faciunt, nomenque Tuum sibilis proscindunt.* Prægnantiam (liceat ita loqui) hujus vocabuli vidisse videtur Junius, ubi ita vertit: *Qui obloquuntur tibi.* Imo uti in vernacula nostra vocabulum *loqui* ad varium determinaveris iensum; ita etiam in Hebraicis & Græcis multifor-
mam induet significatum. Vt enim in allegato loco **אמר**

to con-

to convitiari supponit ; Ita plane contrariam induit faciem
Psal. XCIV. v. 4. יְחַמְּרוּ verbis prædicabunt se. Et *Jes. LXL. 6.*
וְיִמְרוּ הַתִּימְרוֹ summe prædicabitis vos. Subinfert porro sæpius in sa-
 cris aliquod mandatum. Ita *Jona II. vers. 11. וְיִמְרוּ*
 & dicit Deus ad piscem, i. e. mandavit ipsi, ut evomeret Jonam ;
 perinde, ac *Matth. IV. 3. Dic, ut lapides isti fiant panes*, i. e. di-
 cendo jube, ordina, impera. Quem eundem significatum etiam
 sustinet *Esther. I. vers. 10. 11.* Plurima evolvere exempla hic, quæ
 mihi figitur, aræ angusta chartæ prohibet ; adeoque unicum
 illud addo, quod usus hujus ultimi significatus apud Arabas
 maximus obtineat, uti hæc abunde demonstrat Schindlerus
Pentaglott. p. m. 94.

§. 2. ב. Litera ב sinit nobis verbum בָּקַע scidit ; scinden-
 do sive irruendo pertransit. *Paralip. XI. v. 18. & 2. Paralip.*
XXXII. 1. cogitavit לְבָקַעם אֵלָיו discindere eas, urbes muni-
 tas, scilicet, discindendo eas, seu divellendo a regno Juda, sibi ad-
 jungere. Eandem significationem id vocabuli subit *Esaiæ LIX*
vers. 8. Tunc בָּקַע רִמְפֶּתִירִי rumpetur quasi aurora lux tua, i. e. rumpendo
 tenebras maxime clarebit. Subscribere huic explicationi vide-
 tur Targum, quando ita dicit : יתגליי reuelabitur, apparebit.

§. 3. א. In hac litera obviat radix נָאָל contaminavit. *Esræ II.*
vers. 62. וַיִּנְאָלוּ & polluti sunt a sacerdotio, i. e. ceu polluti a sa-
 cerdotio sunt dejecti. Lutherus vertit : Darumb wurden
 sie von ihrem Priesterthum los. Eundem locum iisdem
 pene verbis recoquit *Nehemias cap. VII. vers. 64.* ubi ait :
 אֵלֶּה בָּקְשׁוּ כְתָבָם הַמִּתְיָחִישִׁים וְלֹא נִמְצָא וַיִּנְאָלוּ מִן הַכֹּהֲנִים
 Hi quasi verunt scripturam suam & lineam generationis, sed non
 sunt inventi : ideo tanquam polluti, inquinati, contaminati, repu-
 diati a sacerdotio fuerunt.

§. 4. ו. Suggestit nobis hæc litera primo radicem דָּבַק ad-
 hæsit. Extat in *II. Geneleos vers. 24.* ubi וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ i. e.

Vir adhærebit i. e. adhærendo sequetur viram suam. Sic etiam
evolvitur eadem radix *Psal. LXIII. v. 9.* **רִבְקָה** *adhæret anima*
mea tibi, i. e. adhærendo te comitatur, tecum hospitatur, tecum
ruficatur &c. Gemella quoque ratione usurpatum videbis hoc
vocabulum *Psal. LXVI. v. 14.* Superest vero in hac litera etiam
radix **רָשָׁ** *quæsiuit. Esaie XI. vers. 10.* *Ad eam (radicem Isai)*
gentes יִרְשׁוּ requirent, i. e. requirendo ad eam venient. Sic
audit, sub prægnanti scil. significatione, *1. Paralip. X. vers. 14.*
לֹא דָרַשׁ בַּיהוָה *Non quæsiuit Saul Dominum, i. e. quærendo*
ipsum non accessit arcam Domini, sed quærendo potius accessit Py-
thonissam.

§. 5. ה. Neque possumus hic intactam transmittere literam
ה. Illa enim nobis vocabulum **הִלֵּךְ** proponit. Significat au-
tem *ambula-vit*, atque occurrit in conjugatione Hithpaël
Genes. V. v. 22. **וַיִּהְיֶה הֵנוֹךְ אֶת-הָאֱלֹהִים** Hic Targum vide-
tur plus, quam unam significationem propriam, invenisse,
quandoquidem reddidit: **וַיִּהְיֶה הֵנוֹךְ כְּרוֹחֵלָתָא דִּי** h. e. *Et*
ambulabat Henoch in timore Domini.

§. 6. ז. **לֹא תִזְכֶּה** *maçtavit. לא תזכה non maçtabis sanguinem*
sacrificii mei, Exod. XXIII, 18. i. e. maçtando non effundes. In
hac significatione videtur etiam *cap. XXXIV. v. 25.* accipi.
Sic non tantum **MAÇTAVIT** notat; verum etiam ex **PÉCVDE**
MAÇTATA CONVIVIVM PARAVIT *Genes. XXXI, 54.* Plu-
res occulit notiones multis aliis in locis, quæ hic nobis Laco-
nismi studiosis inferere & tempus & charta prohibent. In hac
eadem litera versatur etiam vocabulum **זָנָה** *scortatus est.*
Num. XXV. v. 1. **לְזַנוֹת** *scortari cum filiabus Moab, h. e. scor-*
tando seu scortationis causa eis se adungere. Ita etiam erit ex-
audiendum *Ser. III, v. 8.* **וַיִּזְנוּ** *& scortata est, i. e. scortando*
cum idolis a me defecit. Nihilosecius *Psal. LXXIII. v. 27.* **Ex-**
scinde

scinde מִמֶּךָ וְנָה scortantem ate, i.e. scortando te deserentem. In ea-
de littera ו obviā venit radix וָל vile esse, vilipendere, Esaia
XLVI. v. 6. הָלִים וְהָב מְבִים vilipendentes aurum de crume-
na, h.e. Vilipendentes illud prodige diffuderunt &c.

§. 7. חָלָל profanavit. Psal. LXXXIX. v. 40. Detesta-
tus es fœdus servi tui, חָלָלָה profanasti in terram coronam ejus,
h.e. profanando dejecisti in terram. Sic etiam Psal. LXXIV.
v. 7. Excipit hoc verbum radix חָתָה cepit, accepit. Pro verb.
XXV. vers. 22. Prunas tu חָתָה accipis super caput ejus: h.e.
accipiendo סֹמְרֵטִים seu cumulate imponis super caput illius. Conf.
Rom. XII, 20. Ita quoque Ps. LII, 7. יִחַדְךָ desumet te, h.e. Su-
mendo te radicitus tollet funditusque eradicabit. Sequitur in hu-
jus litteræ ambitu verbum חָשַׁק amavit. Es. XXXIIX. vers. 17.
Et tu חָשַׁקְתָּ amasti animam meam ex fo-vea consumptionis, h.e.
ex amore seu propensione illa, quā erga me traheris, eduxisti ani-
mam meam ex fo-vea. Superest adhuc vocabulum חָרַג tremuit,
trepidavit. Ps. XII. vers. 46. וַיִּחַדְנוּ & trepidabunt e latebris
suis, h.e. trepidando procedent. Confine huic 2. Reg. IV. v. 13.
וַיִּחַדְנוּ חֲרָהּ חֲרָהּ trepidasti pro nobis, h.e. trepidando nostrum egisti
curam.

§. 8. יָרֵשׁ Jure hæreditario possedit, Psal. XLIV. v. 4. יָרֵשׁוּ
possederunt, i.e. expugnando possederunt. Ita De-ut. IV. vers. 1.
Moses: וַיִּרְשֻׁם אֶת-הָאָרֶץ possidebitis terram, i.e. expugnando
illa vobis in possessionem cedit. Ita, Esaia XIV. vers. 21.
הָבִינוּ לִבְנֵי מַטֵּיָה בְּעֵז אֲבֹתָם בָּל יִקְמוּ וַיִּרְשׁוּ אֶרֶץ וּמְלָא
חֲבֵל עָרִים h.e. Preparate filijs ejus mactationem in iniqui-
tate patrum suorum, ne consurgant & possideant terram atque im-
pleant superficiem orbis civitatibus. Vbi וַיִּרְשׁוּ Targum reddidit:
וַיִּחְסְנוּ & occupabunt, nempe, ut possideant.

§. 9. כ. בון aptavit. Psalm. XXI. vers. 13. Nervis tuis aptabis (sagittas) contra faciem eorum, i. e. sagittas aptatas ejaculaberis. Addimus huic radici aliam, nim. כלה consumpsit. Psalm. LXXIV. v. 11. כלה consume, h. e. e medio sinus manum tuam extrabe, eademque extracta hostes consume.

§. 10. ל. לקח Sumpsit. Gen. XII. v. 16. וַתִּקַּח capta est mulier illa Pharaonis domum, h. e. capta in Pharaonis domum perducta. Ita Genesios XV. v. 9. קַח-לִי accipe ad me. Targ. קרב קרמי לקח מתנוח בארם. Ps. LXIX. v. 19. לקח מתנוח בארם i. e. accipiens dedisti seu distribuisti inter homines.

§. 11. נ. נשא Tulit, accepit. Genes. XLIII. v. 34. וַיִּשָּׂא accepit fercula de eo, quod erat in conspectu suo ad eos, h. e. accepta sive lata misit ad eos. Insequitur וַיִּפֶּץ dispersus fuit. Ps. CXXXVII. v. 9. וַיִּפֶּץ Dissipabit parvulos tuos ad petram, h. e. Dissipando illidet ad lapidem. Tertium, a נ inchoans, quod nobis jam offertur, prægnans verbum est נשך momordit. Amos. IX. v. 3. Si occultarent se a conspectu oculorum meorum in fundo maris, exinde præciperem serpenti, וַיִּשְׁכֶּם morderet eos, i. e. mordendo illos tolleret.

§. 12. ע. ענה exaudivit. Ps. XXII. v. 22. Et a cornibus unicornium עָנִיתִי exaudivisti me, h. e. exaudiens liberaisti me. Sic Ps. CXVIII. v. 5. עָנִי exaudivit me in lato, h. e. exaudiens me collocavit in lato. Tale etiam est verbum עָרַג glocitavit. Psal. XLII. v. 2. Sicut cervus עָרַג glocitat ad alveos aquarum, h. e. glocitans seu clamans accurit. פ. פרה redemit in pace animam meam; h. e. redimendo in pace collocavit: Aut redemit collocans in pace. Nihilofecius duæ significationes concurrunt in verbo

verbo פָּתַח solvit. *Esaia XIV. v. 17. Vinctos suos פָּתַח לֵא בֵיתָה non soluebat domum, i. e. ut reverterentur, seu reuersuros ad domum.*

§. 13. רָבַץ accubuit. *Psal. CIV. v. 22. Exorto sole colligunt se עַד ad habitacula sua יִרְבְּצוּ recubant, h. e. ad recubandum sese eo recipiunt. עָרַב cantavit, contemplatus est. Esaia. LVII, v. 9. (aliis 13.) וְהָשָׁרִי עַד contemplaris ad Regem cum unguentis, h. e. contemplata mittis ad Regem. Eadem synthesis est in verbo עָרַב maculavit, jugulavit. Jer. XLI. v. 4. וְהָשָׁרִי עַד jugulavit eos in medio forvae, h. e. jugulatos illuc projecit. Imo etiam in verbo שָׁמַע audiuit Ezech. XXI. v. 3. וְהָשָׁמַע עַד audiuerunt eum gentes, h. e. audientes gentes ad eum concurrerunt. Ita vocabulum etiam hoc passim in sacris obuiat, ut μετὰ ληψίης supponat auxilium. In ultima autem litera praestd est nobis τὸ ἡμάθῃ obstupuit. Genes. XLII. vers. 33. וְהָמָּה עַד mirati sunt homines illi alter ad alterum, h. e. mirantes respexerunt alter ad alterum.*

§. 14. Absoluto nunc ordine Alphabetico, reliquum est, ut plurimum τῶν διπλωτικῶν τέτων collectionem Lectoris industriae cessuri, jam diluamus dubium, quod occasione hac objici posset. Videlicet: Si in sacro codice unum verbum duos significatis infert, sequitur, quod labefactetur simplicitas Scripturae, atque hac ratione nervus incidatur nostro asserto, quod haecenus tanto nisu, tanto molimine, tantoque zelo, unicum sensum contra Pontificios defendentes, sustinuimus. Enimvero, si quis haec oculo libet fugitivo, atque per transennam, uti dicunt, inspiciat; is facile tam futili ratione motus dubio huic manus dabit, pollicemque premet. Sed, ubi haec ad penitentiorem lancem revocaverimus, satis superque videbimus, quod quamvis indu-

induant *ἐναρμωρεῖσθαι* nostra verba duplicem sensum, nihil tamen quicquam simplicitati Scripturæ officiant. Non ergo firmo stat talo sequela illa: Verba prægnantia duplicem involvunt notionem: Ergo simplicitatem sensus literalis tollunt. Vtut enim adsit duplex significatus; alius tamen est proprius, alius improprius. Enimvero ne hilum quidem demit significatus improprius sensui literali. Vti enim (crasso ut liceat simili) si mentio sit injecta urbis Romæ, vocabulum hoc non solum urbem & cives; verum etiam Papam, Cardinales, aliosque notat homines. Collective quippe sumitur: Sic etiam in verbis nostris prægnantibus unicum vocabulum, varia licet denotet, significationem idcirco simplicem, eandemque propriam, non exuit. Sic vocabula exercitus, gens, &c. sunt collectiva; nec ideo tamen ob varietatem atque multitudinem rerum designatarum significationem propriam amittunt. Synthesis quippe (ad quam verba prægnantia refert Junius) frequens est Grammatica, quæ proprietati significationis in vocabulo nihil derogat. Factamen in verbis prægnantibus accidere tropum: Ecquid ille? Propriam sane vocabuli significationem præsupponit potius, quam tollit aut abolet. Tantum de verbis prægnantibus. Ea enim, quæ celeri equidem vix leviter pede strinxi, Lectoris ulteriori curæ & considerationi relinquo.

SOLI DEO GLORIA.

verbo פתח solvit. *Esaia XIV. v. 17. V*
פתח non solvebat domum, i. e. ut reverteretur
ad domum.

§. 13. ר. רבץ accubuit. *Psal. CIV. v. 2.*
gunt se & ad habitacula sua ירבען recubant
dum sese eo recipiunt. שר cantavit, cont
LVII. v. 9. (aliis 13.) וְהָשִׁירִי & contemplari
gventis, h. e. contemplata mittis ad Regem. Ea
verbō שחט mactavit, jugulavit. *Jer. XLI.*
gula-vit eos in medio forvae, h. e. jugulatos
etiam in verbo שמע audi-vit *Ezech. XIX.*
di-verunt eum gentes, h. e. audientes gentes a
ita vocabulum etiam hoc passim in sacris
κῶς supponat auxilium. In ultima autem
bis τὸ ἡμῶν obstupuit. *Genes. XLII. vers. 33*
sunt homines illi alter ad alterum, h. e. miran
ad alterum.

§. 14. Absoluto nunc ordine Alphabeti
plurium τῶν διπλωτικῶν τέτων collectionem
cessuri, jam diluamus dubium, quod o
posset. Videlicet: Si in sacro codice unum
ficatus infert, sequitur, quod labefactetur
ræ, atque hac ratione nervus incidatur n
hactenus tanto risu, tanto molimine, tan
sensum contra Pontificios defendentes, i
vero, si quis hæc oculo libet fugitivo, atque
dicunt, inspiciat; is facile tam futili ratio
manus dabit, pollicemque premet. Sed, ab
lancæ revocaverimus, satis superq; videbi

לֹא פֶתַח
versuros

sole colli-
recuban-
Esaie.
cum un-
efis est in
& ju-
it. Imo
& au-
rrerunt.
κατα-
est no-
& mirati
uni alter

n est, ut,
industria
ic objici
os signi-
Scriptu-
o, quod
unicum
Enim-
nam, uti
bio huic
nitio rem
quamvis
indu-